

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

**НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

**SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT**

POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC MANAGEMENT

Випуск 6 (66), 2022

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

Редакційна колегія

Семенець-Орлова І. А., кандидат політичних наук, доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Міжрегіональна Академія управління персоналом (**головний редактор**)

Дакал А. В., доктор наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Жовнірчик Я. Ф., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Національний авіаційний університет

Карасевич А. О., кандидат філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Козирська А., доктор політичних наук, професор, викладач факультету наук про політику і безпеку, Університет Миколая Коперника у Торуні

Ковач В. О., доктор наук з державного управління, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності, Державна установа «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України»

Кондратенко О. Ю., доктор політичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу теоретичних та прикладних проблем політології, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України

Копанчук В. О., доктор наук з державного управління, доцент кафедри кримінального права та процесу, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Кульгінський Є. А., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри стоматології, Київський міжнародний університет

Лясота Л. І., кандидат політичних наук, доцент, член Соціологічної асоціації України

Монолатій І. С., доктор політичних наук, професор кафедри політології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Пашина Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та міжнародних відносин, Маріупольський державний університет

Радченко О. О., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Твердохліб О. С., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління у сфері цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

Толуб'як В. С., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління, Західноукраїнський національний університет

Шмаленко Ю. І., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Katarzyna Radzik-Maruszak, dr hab., profesor, Fac Polit Sci & Journalism, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Lublin, Poland)

Marek Pietras, prof. dr hab., Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

Затверджено Вченою радою

Міжрегіональної Академії управління персоналом 7 грудня 2022 (протокол № 9)

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

серія KB № 24905-14845P,

видане Міністерством юстиції України 08.07.2021 р.

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)

відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2) зі спеціальностей 052 – Політологія; 281 – Публічне управління та адміністрування.

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/2523-4625-2022-5(65)

Наукові праці МАУП. Політичні науки та публічне управління. 2022. Вип. 6 (66). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2022. 92 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку політики та публічного управління. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток політичної науки та публічного управління в Україні.

ЗМІСТ

Наталія БАЗИЛЯК

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ
ЩОДО ЯКОСТІ НАДАННЯ ПОСЛУГ ЗДОБУВАЧАМ
В УНІВЕРСИТЕТАХ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ.....5

Сніжана БОНДАРЕНКО

СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ.....11

Андрій ВАСИЛЕНКО

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ВІДКРИТОЇ НАУКИ
В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОСТОРУ
(ПРИКЛАД РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЇ).....20

Богдан МАЛЕНКО

ВІДСУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНИХ ЛІФТІВ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ЯК ЧИННИК ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ МЕРЕЖ.....29

Ігор МАЦОЛА

МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ РІВЕНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПУБЛІЧНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: НОРМАТИВНА БАЗА.....38

Ольга ОХМАН, Тетяна ДЕРЕВ'ЯНКО, Наталія ЛОГІНОВА

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ПОДАННЯ ДОКАЗІВ
У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ46

Олександр ПОПРОЦЬКИЙ

ПРАКТИКА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
З ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....54

Тетяна ПРОКОПЕНКО

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....64

Роман СТАДНІЙЧУК

РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
ДЛЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ.....70

Артем ХМЕЛЬНИКОВ

ЛОКАЛЬНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ
ЛОКАЛЬНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....74

Роман ШЕВЧУК

СУЧАСНИЙ СТАН ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
СФЕРОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ.....79

Наталія ЩУР, Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА, Катерина МАЙСТРЕНКО

ПОЛІТИКА РЕІНТЕГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ
(БЕЗПЕКОВИЙ KEYС ТА МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ У ПРИФРОНТОВИХ
ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ).....79

УДК 351.83:316.334.3

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-6\(66\)-5](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-6(66)-5)

Igor MAЦOLA

аспірант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом,
вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039

ORCID: 0000-0001-9601-1692

Ihor MATSOLA

PhD Student at the Department of Public Administrative, Interregional Academy of Personnel Management,
Frometivska str., 2, Kyiv, Ukraine, 03039

ORCID: 0000-0001-9601-1692

МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ РІВЕНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: НОРМАТИВНА БАЗА

INTERNATIONAL AND NATIONAL LEVEL OF ENSURING PUBLIC SOCIAL POLICY: NORMATIVE BASE

У статті детально проаналізовано міжнародну нормативно-правову базу, яка регламентує забезпечення публічної соціальної політики: міжнародні та міжурядові угоди, міжурядові конвенції, загальна декларація прав людини, європейська соціальна хартія, європейський кодекс соціального страхування. Кожна правова асамблея, яка містить ще низку нормативно-правових актів, які посилюють рівень забезпечення публічної соціальної політики через правові норми. Також проаналізовано українські нормативно-правові акти в регламентації публічної соціальної політики: Конституція України, міжнародні та міжурядові угоди, документи про основні принципи публічної політики у сфері соціального захисту населення, законодавство, що встановлює забезпечення та гарантії спеціальних прав, документи, що стосуються певних верств населення чи певної проблеми, нормативна база, яка регламентує механізм дії соціальної сфери на місцевому рівні, угоди між окремими юрисдикціями. Кожен нормативний документ має ваговий внесок для стабілізації публічної соціальної політики та рівня її забезпечення.

Ключові слова: публічне управління, публічна соціальна, політика, законодавчо-нормативна база.

One of the primary tasks of modern public policy is to ensure high-quality management of all spheres of social life, that is, to ensure the real absence of the poor and a working mechanism for the protection of socially vulnerable sections of the population. At the same time, the well-being of society is ensured not only by the redistribution of property in favor of others, but by stimulating and ensuring the active, proactive activity of all citizens. It directly depends on the financial and economic state of the country, consists of active and passive components and the development of legal acts that would regulate all these positions. Active social policy regulates labor relations, the labor market and employment, providing the population with jobs, passive – is aimed at supporting socially vulnerable sections of the population. The article analyzes in detail the international legal framework that regulates the provision of public social policy: international and intergovernmental agreements, intergovernmental conventions, the general declaration of human rights, the European social charter, the European social insurance code. Each legal assembly, which contains a number of normative legal acts, which strengthen the level of public social policy provision through legal norms. Also analyzed are Ukrainian normative legal acts in the regulation of public social policy: the Constitution of Ukraine, international and intergovernmental agreements, documents on the basic principles of public policy in the field of social protection of the population, legislation establishing the provision and guarantees of special rights, documents relating to certain segments of the population or a specific problem, the regulatory framework that regulates the mechanism of actions in the social sphere at the local level, agreements between individual jurisdictions. Each regulatory document has a weighty contribution to the stabilization of public social policy and the level of its provision. The main goal of social policy is to increase the level of social security and well-being of the population, which is characterized by a high level of target orientation.

Key words: public management, public social, policy, legislative and regulatory framework.

Постановка проблеми. Управлінський вплив на розвиток відповідних підсистем суспільства, публічна соціальна політика відіграє надважливу роль. Роль цієї політики зумовлена тим, що вона безпосередньо стосується створення умов для вирішення найбільш нагальних і першочергових проблем життєдіяльності громадян та суспільства в цілому. Говорячи про публічну соціальну політику, ми розуміємо, що мова йде доходи і соціальний захист населення, про право на працю і відпочинок, освіту та охорону здоров'я, науково-культурний та інформаційний простір, державноконфесійні та міжетнічні відносини і т.д. [18, с. 32].

Зосереджуючи увагу на кризових явищах і загрозах у світі, урядам країн необхідно постійно виявляти, контролювати, попереджати та вчасно реагувати на нагальні виклики в суспільстві,

використовуючи науково обґрунтований інструментарій спроможності публічного управління забезпечувати загальний суспільний розвиток. Відповідно, створюючи підґрунтя для переосмислення відповідних процесів, виникає необхідність пошуку нових моделей управління, що замінюють традиційні погляди на управління та аналіз реалізації стратегій з боку влади. У сучасних умовах розвитку держава та суспільство потребують розвитку адаптивного управління.

Формування та реалізація ефективної публічної соціальної політики для України є важливими ще й тому, що з урахуванням внутрішніх викликів та зовнішніх загроз, що постали перед державою після 2014 року потрібно знайти такий механізм вирішення проблем, які в короткі терміни забезпечили б істотне підвищення життєвого рівня громадян. Погоджуємось з думкою українських науковців В.П. Трощинського, М.В. Кравченко, що через зменшення чисельності працездатного населення та професійних кадрів, внутрішніх інвестицій та об'єктів соціальної інфраструктури, низького рівня життя населення призводить до прискореної втрати внутрішніх резервів соціально-економічного розвитку. Охоплюючи різні сфери суспільних відносин, підпорядковується уряду держави та регулює соціально-економічний розвиток. Соціальне забезпечення країни на 80% залежить від державної соціальної політики, яка через реалізацію внутрішньої політики спрямована на формування загальних соціальних стандартів та нормативів [18, с.32].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Джерельну базу статті складають нормативно-правові акти, а питанням законодавчо-правового забезпечення публічної соціальної політики переймалися такі вітчизняні дослідники та науковці: Козоріз Г. Г., Коротич О. Б., Насібова О. В., Пирог І.С., Клименко А.Л., Малімон В.І., Балтачєєва Н.А.

Вцілому, автори сходяться на думці, що ступінь соціальної захищеності людини є яскравим показником розвитку якості життя та цивілізованості конкретного суспільства, рівня розвитку самої держави як гаранта задоволення потреб своїх громадян. І кожне підсилення соціальної політики для розвитку якості життя має бути регламентовано нормативно-правовою базою.

Мета роботи. Проаналізувати міжнародну та вітчизняну законодавчо-нормативну базу забезпечення публічної соціальної політики

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 1991 року в основу формування законодав-

ства соціальної політики України було закладено правові засади міжнародного законодавства, спрямованого на забезпечення основних прав і свобод громадян. Конституція України є вищим законодавчим актом для прийняття всіх інших документів (законів, указів, постанов, розпоряджень тощо). Ефективне управління в сфері соціальної політики та соціального забезпечення залежить від організаційних, нормативно-правових норм, що забезпечують органи публічної влади та посадові особи, залучені до формування політики країни (зовнішньої та внутрішньої), розробленні та прийнятті законів України та інших нормативних документів у сфері публічної соціальної політики, здійснюючи контроль за виконанням норм та законів.

Нормативно-правову базу забезпечення публічної соціальної політики на міжнародному рівні представлено на рис. 1.

1. *Міжнародні та міжурядові угоди* (Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права; Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права; Угода про співробітництво між Дитячим фондом ООН та Урядом України; міжурядові угоди про гарантії прав у галузі пенсійного забезпечення та взаємне працевлаштування громадян).

Наприклад, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у 1966 році Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права -багатосторонній міжнародний договір ратифікований більшістю країн членів ООН. Договір передбачає зобов'язання, покладені на кожну державу щодо дотримання та забезпечення гарантій реалізації громадянських, соціальних, економічних і культурних прав. Контроль за виконанням цього Пакту здійснює Комітет ООН з економічних, соціальних та культурних прав. Відповідно до Пакту, можемо структурувати права громадян за такими групами:

- право на працю за сприятливих та справедливих умов (ст. 6-8);
- право на достатній життєвий рівень, соціальний захист, на досяжний рівень психічного та фізичного здоров'я населення (ст. 9-12);
- право на освіту, користування здобутками свободи в галузі культури і результатами наукового прогресу (ст. 13–15).

2. *Міжурядові конвенції* (конвенції Міжнародної організації праці; «Конвенція про політику в сфері зайнятості», «Конвенція про права дитини», «Конвенція про рівну винагороду чоловіків та жінок за працю рівної цінності» та ін.). Сьогодні між Україною та

Рис. 1. Міжнародна нормативно-правова база забезпечення публічної соціальної політики [розроблено автором на основі 2, 3, 4, 12, 23]

іншими державами діють сімдесят чотири міжнародні двосторонні міжурядові конвенції (угоди) [12]. Так, наприклад, в Конвенції «Про головні цілі та норми соціальної політики» (1962 р.) [11] зазначено, що під час встановлення урядом прожиткового мінімуму необхідно до уваги приймати головні потреби сімей робітників такі як освіта та медичне обслуговування, продукти харчування, житло та одяг (ст. 5).

3. *Загальна декларація прав людини* [4] прийнята і проголошено Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р. Декларація складається з 30 статей, які стали основою національних конституцій, а також всіх наступних міжнародних договорів та регіональних документів з прав людини.

4. *Європейська соціальна хартія* (переглянута) 1996 року [22], набула чинності 1 липня 1999 року. Ратифікувавши Європейську соціальну хартію (переглянуту) 21 грудня 2006 року, Україна приєдналася до 74 пунктів документу з 98. Хартія гарантує і забезпечує загально визнані права і свободи всіх людей у повсякденному житті, а саме:

– *на житло* (житлова політика спрямована на всі незахищені категорії населення; доступність житла; будівництво та житлові дотації пов'язані з потребами сім'ї);

– *здоров'я* (доступне та ефективне медичне обслуговування всіх громадян; усунення ризи-

ків професійних захворювань; політика профілактики захворювань, включаючи гарантії здорового навколишнього середовища; захист материнства);

– *освіта* (безкоштовна початкова та середня освіта; доступ до освіти та професійної підготовки, в тому числі для осіб з обмеженими можливостями; університетська та позауніверситетська вища освіта);

– *зайнятість населення* (заборона примусової праці та робота дітей віком до 15 років; справедливі умови роботи щодо заробітної плати та робочого часу; доступ до роботи для інвалідів; захист від сексуального, психологічного переслідування та у разі звільнення; свобода створення профспілок та право на страйк);

– *правовий та соціальний захист* (захист від жорстокого поводження та насильства; соціальну безпеку, соціальне забезпечення та соціальні послуги; догляд за дітьми, їх правовий статус);

– *недопущення дискримінації, право на пересування*.

Після ратифікації відповідно до встановленої процедури кожні п'ять років країни повинні надавати інформацію про національне законодавство та практику його застосування з тих пунктів, до яких вони не приєдналися. У 2011 році Міністерство соціальної полі-

тики України вперше провело нараду з цих питань, за результатами якої у травні 2012 року надали Перший звіт

5. *Європейський кодекс соціального страхування* [23], прийнятий у 1964 р. визначає стандарти, які країни повинні забезпечити щодо соціальних ризиків: обслуговування та страхові виплати внаслідок хвороби і нещасних випадків на виробництві; при народженні дитини; безробітті та інвалідності; у зв'язку з втратою годувальника, виплати багатодітним сім'ям та пенсії. Також в Кодексі передбачено значну кількість профілактичних заходів, спрямованих на попередження виникнення страхового випадку та зниження його соціальних та фінансових наслідків. Для реалізації права на допомогу населенню передбачені певні етапи допуску, які дають можливість отримати компенсацію або рівнозначне забезпечення.

Згрупувані нормативно-правові акти, які впливають на реалізацію соціальної політики в Україні представлено в таблиці 1.

Погоджуємося з думкою української науковиці, що досвід європейського законодавства в сфері соціального забезпечення спрямований на: гуманізацію і безбар'єрність суспільства та держави; високий рівень соціальних стандартів; доступність, ефективність допомоги та послуг, пенсій [2, с. 90]. Та не викликає сумніву, що головною метою міжнародних актів, щодо захисту соціальних прав людини є забезпечення гідного рівня життя громадян та суспільного розвитку.

Основними нормативними документами Європейського Союзу щодо виплат соціального страхування є:

– Регламент № 1408/71 від 14 червня 1971 р. «Про схеми соціального страхування щодо осіб, які працюють за наймом, та їх сімей під час пересування в межах співтовариства» [16];

– Регламент № 574/72 від 21 березня 1972 р., що визначає форми застосування Регламенту № 1408/71, який продовжує діяти і сьогодні з значними змінами [3].

Оскільки досі країни не визначили єдиного стандарту бідності, кожна держава визначила свої критерії відповідно до свого законодавства.

Адаптуючи законодавство України до європейських соціальних стандартів, уряд проводить заходи, спрямовані на подолання такого негативного явища, як бідність населення. Прагнучи захистити населення від бідності, держава з отриманням незалежності приймає низку законів, не враховуючи економічних реалій, та як наслідок, забезпечення їх реалізації в умовах соціально-економічної кризи стає проблематичним [19, с. 138, 139].

Це, стосується Законів України: 1991 рік – «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» [5]; 1993 рік – «Про пенсійне забезпечення» [9], «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; 1992–1994 роки законодавче встановлення пільг для працівників окремих сфер (суддів, прокурорів, військовослужбовців, народних депутатів); 1996 рік – прийняття програми житлових субсидій; 1999 р. «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [7]; в 2000 році «Про дер-

Таблиця 1

Нормативно-правові акти, які впливають на реалізацію соціальної політики в Україні
[розроблено автором на основі 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10]

№ п/п	Нормативно-правові акти	Коротка характеристика
1.	Конституція України	встановлює право громадян на соціальний захист
2.	Міжнародні та міжурядові угоди	інституційна форма співробітництва держав. Виступають основними організаторами міждержавного спілкування
3.	Документи про основні принципи публічної політики у сфері соціального захисту населення	основа для планування політики у цій сфері
4.	Законодавство, що встановлює забезпечення та гарантії спеціальних прав	декларації, хартії, конвенції, та інші міжнародні угоди стосовно прав людини
5.	Документи, що стосуються певних верств населення чи певної проблеми	укази, розпорядження Президента України та відповідних міністерств і відомств; постанови, накази та розпорядження Кабінету Міністрів України
6.	Нормативна база, яка регламентує механізм дій в соціальній сфері на місцевому рівні.	постанови, рішення органів місцевого самоврядування щодо реалізації місцевих програм, заходів, встановлення окремих видів соціальної допомоги тощо
7.	Угоди між окремими юрисдикціями	про проведення фінансування політики або програми

жавну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» [6].

З метою зменшення масштабів та усунення найгостріших проявів бідності в 2001 р. Президентом України було затверджено першу Стратегію подолання бідності в період 2001-2009 рр [20]. У вересні 2015 р на Саміті ООН для виконання Цілей сталого розвитку (2015–2030 роки) та Європейської соціальної хартії (переглянутої) в 2016 р. урядом України ухвалена Стратегія подолання бідності на період до 2020 року [15]. В документі визначено завдання та запровадження нових механізмів подолання та запобігання бідності в Україні. За прогнозами Світового банку, в Україні внаслідок війни кількість бідних зросте майже в чотири рази, так у 2022 році частка бідного населення може сягнути 70% порівняно з довоєнними 18% [17].

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 2018 р. № 99-р затверджено «План заходів на 2018 рік щодо реалізації Стратегії подолання бідності», яким передбачено: реструктуризацію системи державного сприяння працевлаштуванню та забезпечення гендерної рівності в оплаті праці; створення загальнодержавного реєстру вакансій із відкритим доступом та вдосконалення системи забезпечення житлом найбільш незахищених верств населення.

В її продовження, відповідно наказу № 90 від 11 лютого 2022 року «Стратегічний план діяльності Міністерства соціальної політики України на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2023–2024 роки)» [13] було затверджено Стратегічний план в якому прописано 7 стратегічних цілей на даний період. А саме: підвищення рівня пенсійного забезпечення; створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери; підвищення рівня соціальних стандартів і гарантій та підтримки малозабезпечених сімей; надання якісних соціальних послуг; захист прав дітей; впровадження інклюзії осіб з інвалідністю в суспільне життя; забезпечення гендерної рівності; протидія домашньому насильству і торгівлі людьми. Стратегією визначено основні проблеми, що передбачається розв'язати, механізми для їх реалізації та конкретні дії. Реалізація Стратегії та досягнення цілей має ґрунтуватися на дотриманні принципів соціальної справедливості та соціальних стандартів.

Формування в Україні системи державних соціальних стандартів, гарантій та нормативів розпочався із прийняттям Законів України «Про прожитковий мінімум» (1999 р.), «Про державні соціальні стандарти та державні

соціальні гарантії» (2000 р. [14]), а на його основі – наказу Міністерства праці та соціальної політики України від 2002 року, яким затверджено державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів.

Відповідно до Конституції України державні соціальні стандарти і нормативи встановлюються державними соціальними гарантіями та механізмом реалізації соціальних прав і громадян.

Державний класифікатор соціальних нормативів, як складова державної системи класифікації та кодування соціально-економічної інформації, розроблено відповідно до статті 27 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [8]. Державний класифікатор соціальних нормативів розроблено з метою забезпечення визначених Конституцією України соціальних прав та державних соціальних гарантій достатнього життєвого рівня кожного громадянина; законодавчого закріплення найважливіших державних соціальних стандартів і нормативів; диференційованого підходу до визначення норм на основі соціально-демографічних характеристик; прозорість та громадський контроль у визначенні та застосуванні норм споживання [1].

Достатньо розвинутим в Україні є також сектор державних соціальних послуг, які є однією з найважливіших та масштабних складових соціальної підтримки. Закону України «Про соціальні послуги» [10], метою надання яких – вирішення проблем громадян, які потрапили у складні життєві обставини та не можуть самотійно з неї вийти. Надання соціальних послуг належить до компетенції чотирьох міністерств – Мінсоцполітики, МОН, МОЗ та Мінсім'ї, молоді та спорту. Послуги надаються приблизно за 30 категоріями, а загальний перелік соціальних послуг нараховує понад 100 позицій. Також, соціальні послуги надають громадські, благодійні та релігійні організації.

Вчені сьогодні за класифікацією соціальні послуги розрізняють, як:

- прості (не потребують постійної чи комплексної допомоги. Наприклад, представництво інтересів чи консалтинг);
- спеціалізовані (надаються певним категоріям осіб, наприклад, ВІЛ-інфікованим чи постраждалим від торгівлі людьми);
- комплексні (надання систематичної допомоги, наприклад, соціальний супровід);
- допоміжні (надаються в натуральній формі, наприклад, продукти харчування, одяг та взуття, засоби особистої гігієни, транспортні послуги та жестовий переклад тощо).

У свою чергу, в Україні науковці та управлінська еліта характеризують стан соціального захисту населення [21]:

- високим рівнем участі держави у сфері соціального захисту та вкрай слабкою участю населення у її функціонуванні;

- з одного боку, велика кількість нормативно-правових актів, які регулюють діяльність системи соціального захисту населення, з іншого – вони інколи суперечать один одному, підтверджуючи недосконалість законодавства;

- стрімке зростання вартості послуг (закладів охорони здоров'я, освіти, культури);

- недостатність коштів у державному бюджеті для фінансування сфери соціального захисту населення.

Висновок. Отже, аналіз нормативно-правової бази, на нашу думку, підтверджує тезу,

що головним чинником національної безпеки країни є державна соціальна політика, яка спрямована на забезпечення добробуту громадян шляхом надання їм необхідних матеріальних і культурно-духовних умов. переваги. Будучи орієнтованою на розвиток суспільства, державна соціальна політика реалізується через соціальні програми, що базуються на достатньо обґрунтованій законодавчій та нормативній базі.

Завдання соціальної допомоги населенню – полегшення матеріального становища незалежно від соціального статусу та трудової діяльності громадян. В Україні соціальна підтримка здійснюється через соціальне страхування; соціальну допомогу незахищеним верствам населення та сім'ям з дітьми; пенсійне забезпечення; пільги, компенсації та індексації громадянам.

Література:

1. Державний класифікатор соціальних стандартів та нормативів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства праці та соціальної політики України № 293 від 17.06.2002 р. URL: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article%3Bjsessionid=1FDDE5452BFC118769744A9A7F1F8F83?art_id=38239&cat_id=102037
2. Європейська соціальна хартія у системі джерел права соціального забезпечення: теоретико-правовий аспект [Текст] / Оксана Мельник. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 90–95.
3. Європейські стандарти соціального страхування / О. В. Москаленко. *Право та інноваційне суспільство*. 2013. № 1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2013_1_12
4. Загальна декларація прав людини : Декларація ООН, Міжнародний документ від 10.12.1948 р. *Законодавство України* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
5. Закон України від 28.02.1991 № 796-ХІІ Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text>
6. Закон України від 01.06.2000 № 1768-ІІІ «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>
7. Закон України від 02.03.2000 № 1533-ІІІ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття». *Офіційний вісник України*. 2000. № 13. С. 31.
8. Закон України від 05.10.2000 № 2017-ІІІ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
9. Закон України від 05.11.1991 № 1788-ХІІ Про пенсійне забезпечення. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>
10. Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII «Про соціальні послуги». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
11. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики № 117. *Офіційний вісник України*. 2015. № 80, стор. 15, стаття 2660, код акта 78829/2015
12. Міжнародні договори України про уникнення подвійного оподаткування. Міністерство фінансів України https://mof.gov.ua/uk/international_agreements_of_ukraine_on_avoidance_double_taxation-543
13. Наказ Міністерства соціальної політики України від 11.02.2022 № 90 Про затвердження Стратегічного плану діяльності Міністерства соціальної політики України на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2023–2024 роки). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0090739-22#Text>
14. Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії [Електронний ресурс] : Закон України № 2017-ІІІ від 05.10.2000 р. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
15. Про схвалення Стратегії подолання бідності: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 № 161-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 23. стор. 189. стаття 923. код акта 81159/2016.
16. Регламент Ради про застосування схем соціального страхування щодо осіб, що працюють за наймом, та їхніх сімей під час пересування в межах Співтовариства № 1408/71 від 14.06.1971 р. [Текст] // [Електрон. ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>
17. Рівень бідності в Україні через війну збільшиться до 70% – Світовий банк. <https://biz.liga.net/ua/all/all/novosti/uroven-bednosti-v-ukraine-iz-za-voyny-uvelichitsya-do-70-vsemirnyy-bank>

18. Соціальна і гуманітарна політика в Україні в умовах сучасних викликів / В. П. Трошинський, М. В. Кравченко, О. М. Петрос, Н. П. Ярош. *Державне управління: теорія та практика*. 2016. № 2. С. 32–44.
19. Соціальна політика в Україні : монографія / О.В. Макарова ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. К., 2015. 244 с.
20. Стратегія подолання бідності : Указ Президента від 15.08.2001 № 637/2001 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/637/2001/ed20010815/find?text=%C1%B3%E4%ED%B3%F1%F2%FC>
21. Шлапак В. О. Соціальний захист України за умов ринкової економіки. URL: <http://intkonf.org/shlapak-vo-sotsialniy-zahist-ukrayini-za-umov-rinkovoyi-ekonomiki/> (дата звернення 19.02.2019)
22. Щодо приєднання України до низки положень Європейської соціальної хартії (переглянутої) <https://vk24.ua/news/sodo-priednanna-ukraini-do-nizki-polozen-evropeiskoi-socialnoi-hartii-pereglanutoi>
23. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS N 139): Міжнародний документ від 06.11.1990 № ETS N 139. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_651
24. Mykytyuk, P., Semenets-Orlova, I., Blishchuk, K., Skoryk, H., Pidlisna, T., & Trebyk, L. (2021). Outsourcing as a tool of strategic planning in public administration. *Estudios De Economia Aplicada*, 39(3) doi:10.25115/eea.v39i3.4718

References:

1. Derzhavnyi klasyfikator sotsialnykh standartiv ta normatyviv: Nakaz Ministerstva pratsi ta sotsialnoi polityky Ukrainy № 293 від 17.06.2002 р. URL: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article%3Bjsessionid=1FDDE5452BFC118769744A9A7F1F8F83?art_id=38239&cat_id=102037
2. Melnyk O. (2018) The European Social Charter in the system of sources of social security law: theoretical and legal aspect [Evropeiska sotsialna khartiia u systemi dzherel prava sotsialnoho zabezpechennia: teoretyko-pravovyi aspekt]. *Entrepreneurship, economy and law*. 2018. No. 5. Pp. 90–95.
3. Moskalenko O. V (2013) European standards of social insurance [Evropeiski standarty sotsialnoho strakhuvannia] *Law and innovative society*. No 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2013_1_12
4. Zahalna deklaratsiia prav liudyny : Deklaratsiia OON, Mizhnarodnyi dokument vid 10.12.1948 r. // Zakonodavstvo Ukrainy URL: <http://www.rada.gov.ua>
5. Zakon Ukrainy vid 28.02.1991 № 796-XII Pro status i sotsialnyi zakhyst hromadian, yaki postrazhdaly vnaslidok Chornobylskoi katastrofy/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text>
6. Zakon Ukrainy vid 01.06.2000 № 1768-III «Pro derzhavnu sotsialnu dopomohu malozabezpechenym simiam» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>
7. Zakon Ukrainy vid 02.03.2000 № 1533-III «Pro zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia na vypadok bezrobittia». *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2000. № 13. S. 31.
8. Zakon Ukrainy vid 05.10.2000 № 2017-III «Pro derzhavni sotsialni standarty ta derzhavni sotsialni harantii» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
9. Zakon Ukrainy vid 05.11.1991 № 1788-XII Pro pensiine zabezpechennia URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>
10. Zakon Ukrainy vid 17.01.2019 № 2671-VIII «Pro sotsialni posluhy» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
11. Konventsii pro osnovni tsili ta normy sotsialnoi polityky № 117. Ofitsiyni visnyk Ukrainy vid 16.10.2015, 2015 r., № 80, stor. 15, stattia 2660, kod akta 78829/2015
12. Mizhnarodni dohovory Ukrainy pro unyknennia podviinoho opodatkuvannia. Ministerstvo finansiv Ukrainy/ URL: https://mof.gov.ua/uk/international_agreements_of_ukraine_on_avoidance_double_taxation-543
13. Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 11.02.2022 № 90 Pro zatverdzhennia Stratehichnoho planu diialnosti Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy na 2022 biudzhetnyi rik i dva biudzhetni periody, shcho nastaiut za planovym (2023–2024 roky) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0090739-22#Text>
14. Pro derzhavni sotsialni standarty i derzhavni sotsialni harantii: Zakon Ukrainy № 2017-III vid 05.10.2000 r. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
15. Pro skhvalennia Stratehii podolannia bidnosti: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.03.2016 № 161-r. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2016. № 23. stor. 189. stattia 923. kod akta 81159/2016.
16. Rehlament Rady pro zastosuvannia skhem sotsialnoho strakhuvannia shchodo osib, shcho pratsiuiut za naimom, ta yikhnikh simey pid chas peresuvannia v mezhakh Spivtovarystva № 1408/71 vid 14.06.1971 r. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>
17. Riven bidnosti v Ukrainy cherez viinu zbilshytsia do 70% – Svitovyi bank. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/all/novosti/uroven-bednosti-v-ukraine-iz-za-voyny-uvelichitsya-do-70-vsemirnyy-bank>
18. Kravchenko V. P. Petroie O. M., Yarosh N. P., (2016) Social and humanitarian policy in Ukraine in the conditions of modern challenges [Sotsialna i humanitarna polityka v Ukraini v umovakh suchasnykh vyklykiv]. *State administration: theory and practice*. No. 2. P. 32–44.
19. Makarov O. V. (2015) Social policy in Ukraine: Monograph [Sotsialna polityka v Ukraini: Monohrafiia] Institute of Demography and Social Research named after M.V. Birds of the National Academy of Sciences of Ukraine. K. 244 p.

20. Stratehiia podolannia bidnosti: Ukaz Prezydenta vid 15.08.2001 № 637/2001 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/637/2001/ed20010815/find?text=%C1%B3%E4%ED%B3%F1%F2%FC>
21. Shlapak V. O. Social protection of Ukraine under market economy conditions [Sotsialnyi zakhyst Ukrainy za umov rynkovoï ekonomiky]. URL: <http://intkonf.org/shlapak-vo-sotsialniy-zahist-ukrayini-za-umov-rinkovoyi-ekonomiki/> (access date 02/19/2019).
22. Shchodo pryiednannia Ukrainy do nyzky polozhen Yevropeiskoi sotsialnoi khartii (perehlianutoi) URL: <https://vk24.ua/news/sodo-priednanna-ukraini-do-nizki-polozen-evropeiskoi-socialnoi-hartii-perehlanutoi>
23. Ievropeyskyi kodeks sotsialnoho zabezpechennia (perehlianutyi) (ETS N 139): Mizhnarodnyi dokument vid 06.11.1990 № ETS N 139 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_651
24. Mykytyuk, P., Semenets-Orlova, I., Blishchuk, K., Skoryk, H., Pidlisna, T., & Trebyk, L. (2021). Outsourcing as a tool of strategic planning in public administration. *Estudios De Economia Aplicada*, 39(3) doi:10.25115/eea.v39i3.4718